

سرمایه فکری

روش‌های اندازه‌گیری و حسابرسی

تالیف:

مریم والی زاده مرادی

وحید والی زاده مرادی

سرشناسه	والی زاده مرادی، مریم، ۱۳۶۳ -
عنوان و نام پدیدآور	سرمایه فکری: روش های اندازه گیری و حسابرسی / تألیف مریم والی زاده مرادی، وحید والی زاده مرادی.
مشخصات نشر	تهران : جامعه پژوهان برنا، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۱۷۰ ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۹۹۴۴۹۷-۴
وضعیت فهرست نویسی	فیبیا
عنوان دیگر	روش های اندازه گیری و حسابرسی.
موضوع	سرمایه فکری
موضوع	Intellectual capital
موضوع	سرمایه فکری -- مدیریت
موضوع	Intellectual capital-- Management
موضوع	حسابرسی
موضوع	Auditing
شناسه افزوده	والی زاده مرادی، وحید، ۱۳۶۰ -
رده بندی کنگر	۵۱۰'D
رده بندی دیویی	۴۰۳۸/۶۵۸
شماره کتابشناسی ملی	۶۰۰۵۲

شارات جامعه پژوهان برنا

بانک همکاری
T E TAVON BANK

این کتاب با حمایت مالی بانک توسعه تعاون منتشر شده است

سرمایه فکری

روش های اندازه گیری و حسابرسی

مؤلف: مریم والی زاده مرادی - وحید والی زاده مرادی

ناشر: جامعه پژوهان برنا

صفحه آرای: منیره امیری مقدم

طراح جلد: محمد ارزاقی

چاپ اول: ۱۳۹۸

تیراژ: ۱۰۰۰

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

نشانی: تهران - خیابان انقلاب - پاساژ فروزنده طبقه اول - شماره ۴۲۴ تلفن: ۶۶۹۶۱۷۳۰

فهرست مطالب

پیشگفتار	۱۵
مقدمه	۱۷
فصل اول- ناهم سرمایه فکری	۱۹
تاریخچه سرمایه فکری	۱۹
سرمایه فکری	۲۶
برخی تعاریف سرمایه فکری	۲۷
اجزای سرمایه فکری	۲۹
سرمایه انسانی	۳۰
انواع سرمایه انسانی سازمان	۳۱
سرمایه ساختاری	۳۲
انواع سرمایه ساختاری سازمان	۳۳
سرمایه رابطه ای	۳۴
انواع سرمایه رابطه ای سازمان	۳۵
مدیریت سرمایه فکری	۳۷
فصل دوم- اندازه گیری سرمایه فکری	۴۱
دلایل عمده اندازه گیری سرمایه فکری	۴۱
اهداف اندازه گیری سرمایه فکری	۴۲

- ۴۳..... منافع و مزایای اندازه‌گیری سرمایه فکری
- ۴۴..... طبقه‌بندی روش‌های اندازه‌گیری سرمایه فکری
- ۴۵..... روش‌ها و الگوهای اندازه‌گیری سرمایه فکری
- ۴۶..... مدل‌های مستقیم
- ۴۷..... مدل حسابداری و هزینه یابی منابع انسانی (اچ - آر - سی - اند - ای)
- ۵۰..... مدل اظهارنامه منابع انسانی
- ۵۳..... مدل ارزش گذاری حقوق انحصار معنوی بر مبنای میزان ارجاع (سی - دبلیو - پی)
- ۵۶..... مدل کارزار فناوری (تی - بی)
- ۶۰..... مدل حسابداری آیند (ی - اف - تی - اف)
- ۶۲..... مدل سنجش ارزش گذاری جامع (آی - وی - ام)
- ۶۷..... مدل ایجاد ارزش فرائد (نی - ی - سی)
- ۷۰..... مدل ارزش گذاری دارایی فکری ای - ای - وی)
- ۷۲..... مدل نمایه‌ی ارزش (وی - ای)
- ۷۴..... مدل رویه مالی سنجش دارایی‌های نامشهود (فیمام)
- ۷۶..... ترازنامه نامرئی
- ۷۷..... جستجوگر ارزش
- ۷۸..... مدل‌های بازار سرمایه گذاری (مدل‌های تشکیل بازار سرمایه)
- ۷۹..... مدل سنجش عملکرد اثر بخش (کیوی تایین)
- ۸۱..... مدل ترازنامه نامشهود (ای - بی - اس)
- ۸۲..... ساختار داخلی
- ۸۲..... شایستگی کارکنان
- ۸۲..... مدل مقایسه‌ی ارزش بازاری و ارزش دفتری (ام - بی - وی)
- ۸۴..... مدل عملکردی شرکت دانش پایه (نوکورپ)

۸۷	مدل‌های بازده داراییها
۸۸	مدل ارزش افزوده اقتصادی (ای - وی - ای)
۹۳	مدل ارزش نامشهود محاسبه شده (سی - آی - وی)
۹۵	مدل تعیین ضریب ارزش افزوده فکری (وی - ای - سی)
۹۹	مدل محاسبه‌ی درآمد سرمایه دانشی (کی - سی - ای)
۱۰۱	مدل‌های کارانه‌های امتیازی
۱۰۳	مدل کارانه امتیازی متوازن (بی - اس - سی)
۱۰۷	مدل محاسبه کل ارزش (ای - ای)
۱۱۰	مدل نشانگر اسکالار
۱۱۴	الگوی سلسله مراتبی سرمایه‌ای زکری اسکاندیا
۱۱۸	مدل مک الواری
۱۱۸	مدل پایش دارایی‌های نامشهود
۱۱۹	مدل شاخص سرمایه فکری
۱۲۱	مدل شاخص ایجاد ارزش (وی - سی - آی)
۱۲۳	مدل چرخه‌ی ممیزی دانش (کی - ای - سی)
۱۲۴	مدل تابلوی امتیازات زنجیره ارزش (وی - سی - اس)
۱۲۵	مدل سنجش دارایی‌های دانشی و سرمایه فکری سازمان هم‌ماری رابطه اقتصادی (ام - ام - کی - ای)
۱۲۷	مدل طبقه بندی سرمایه فکری
۱۲۹	مدل ارزش گذاری پویا سرمایه فکری (آی - سی - دی - ول)
۱۳۲	مدل سنجش و حسابداری سرمایه فکری (مچیک)
۱۳۳	مدل هوش تجاری
۱۳۵	مدل شاخص سرمایه فکری ملی (ان - آی - سی - آی)

- سیر تکاملی و مقایسه روش‌های مختلف اندازه‌گیری سرمایه فکری ۱۳۸
- نقاط قوت و ضعف روش‌های اندازه‌گیری سرمایه فکری ۱۴۰

فصل سوم- گزارشگری سرمایه فکری ۱۴۶

- اهمیت سرمایه فکری در سازمان ۱۴۶
- گزارشگری سرمایه فکری ۱۴۶
- گزارش سرمایه فکری ۱۴۷
- گزارش ریان سرمایه فکری ۱۴۷
- گزارش یا داشبورد سرمایه فکری ۱۴۷
- استفاده کنندگان اطلاعات بوط به سرمایه فکری ۱۴۸
- استانداردهای حسابداری گزارشگری سرمایه فکری ۱۵۰
- گزارشگری خارجی سرمایه فکری ۱۵۳
- دارایی‌های نامشهود ۱۵۴

فصل چهارم- حسابرسی سرمایه فکری ۱۵۶

- سرمایه فکری و کمیته حسابرسی ۱۵۶
- اندازه کمیته حسابرسی ۱۵۷
- فراوانی جلسات کمیته حسابرسی ۱۵۷
- استقلال کمیته حسابرسی ۱۵۸
- درصد مالکیت اعضای کمیته حسابرسی در شرکت ۱۵۸
- تخصیص اعضای کمیته حسابرسی ۱۵۹
- حسابرسی سرمایه فکری ۱۶۰
- انواع حسابرسی سرمایه فکری ۱۶۲

پیشگفتار

در عصر حاضر که به عصر دیجیتال، فرارقابتی، دانایی پسند، اطلاعات و غیره شهرت یافته و در محافل مختلف اعم از دانشگاه‌ها، سازمان‌ها، رسانه‌ها، شبکه‌های اجتماعی و غیره، حکایت نسل دیجیتال، سازمان دیجیتال، جهان مسطح، جهان ۲۰۵۰ و بسیاری از مفاهیم و اصطلاحات مشابه را می‌شنویم که در برخورد نخست همه را وادار می‌کند که به آینده بیندیشند و دلال پاسخ این سوال باشند که آینده چگونه خواهد بود و برای بودن، زیستن، دانستن و انجام دادن در این دنیای مجازی، دیجیتال و غرق در فناوری چه مهارت‌ها، الزامات، ابزارهایی نیاز خواهد بود. همچنین در هزاره جدید، صدای فرو ریختن مرزها به گوش پیشقراولان زمان‌های مختلف رسیده است. مرزهای جغرافیایی، مرزهای مکانی و زمانی، مرزهای دانش و غیره دچار فروپاشی شده است و جهان مسطح از سوی سیاستگذاران جهانی بدون بسیاری از محدودیت‌های گذشته هدایت و راهبری می‌گردد. در چنین شرایطی جوامع و سازمان‌های مختلفی در حفظ خود، ماندگاری، توسعه و سودآوری در یک فضای رقابتی ابرپیچیده جهانی باید به دنبال خلق مزیت‌های رقابتی باشند.

مرور روند و بستر تاریخی تحول و دگرگونی ابعاد مختلف نشان دهنده این است که در دوره‌های مختلف، ابزار و منابع قدرت و برتری ملت‌ها، دولت‌ها و سازمان‌ها متفاوت بوده است. در عصر کشاورزی، کشاورزان، در عصر صنعتی، کارگران یقه سفید و در عصر دانایی دانشگران به عنوان نیروی کار و به ترتیب زمین و انرژی و اطلاعات به عنوان سرمایه اصلی و محصولات آنها به ترتیب محصول کشاورزی، کالا و دانش بوده است. آنچه از این مرور تاریخی حاصل می‌گردد این است که دانشگران، اطلاعات و دانش سه ضلع مثلث برتری ملت‌ها، دولت‌ها و سازمان‌ها در شرایط کنونی است. به عبارتی از یکسو، منبع قدرت انسان از زور بازو و فعالیت فیزیکی، پول، زمین، ماشین و آلات و غیره (عوامل بیرونی و فردی) به ذهن و اندیشه وی و میزان آگاهی و دانش و اشتراک اطلاعات وی (عوامل درونی و ارتباطی) به عنوان عامل تولید ثروت

منتقل شده است و از سوی دیگر در رویکردها و پارادایم‌های جدیدتر، توسعه به معنی بسط انتخاب‌های انسانی در یک محیط اجتماعی قابلیت را برای نیل به زندگی بهتر تعریف شده است. بنابراین، یافتن سرمایه‌های مختلف مثل سرمایه‌های انسانی، سرمایه فرهنگی، سرمایه اجتماعی، سرمایه فکری و سرمایه‌های دیگر به انتخاب‌های سازمان‌ها و افراد تنوع بیشتری برای حرکت به سمت توسعه می‌بخشد. در چنین عصر و محیطی است که سخن از سرمایه‌هایی چون سرمایه انسانی، سرمایه اجتماعی، سرمایه روان شناختی، سرمایه فرهنگی و سرمایه فکری به عنوان عامل برتری، مزیت، سودآوری، ماندگاری و پیشرو بودن به میان می‌آید. در کتاب حاضر هدف تبیین وضعیت سرمایه فکری به عنوان یکی از ابعاد سرمایه‌ها و نویسنده در حوزه بانکداری به عنوان یکی از محیط‌های به شدت رقابتی است. سنجش و تبیین وضعیت سرمایه فکری در هر حوزه‌ای به ویژه صنعت بانکداری نیازمند مطالعه و شناخت مفهوم و مولفه‌های سرمایه فکری است. به عبارتی در هزاره جدید در ادبیات دانش مدیریت و به خصوص بسیاری در کنار سرمایه اقتصادی و فیزیکی، مانند سرمایه انسانی، سرمایه فرهنگی، سرمایه اجتماعی، سرمایه روان شناختی و سرمایه فکری نقش آفرینی می‌کنند. مطالعه و شناخت همین سرمایه‌هایی در سازمان‌ها و نهادهای مختلف به ویژه در صنعت بانکداری یک مزیت رقابتی بی‌نظیر به شمار می‌رود. با چنین نگرش و فلسفه فکری، امید است که کتاب حاضر منشاء اثرات مطلوبی در مسیر توسعه و سودآوری بانک قرار گیرد.

کرامت میرزایی

مدیر مرکز آموزش و توسعه بانک تعاون